

Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (veliki senat)

z dne 25. januarja 2022 *

„Pritožba – Državne pomoči – Člena 107 in 108 PDEU – Dvostranski sporazum o naložbah – Arbitražna klavzula – Romunija – Pristop k Evropski uniji – Preklic sheme davčnih spodbud pred pristopom – Arbitražna odločba o plačilu odškodnine po pristopu – Sklep Evropske komisije, s katerim je bilo ugotovljeno, da je to plačilo državna pomoč, ki ni združljiva z notranjim trgov, in s katerim je bilo naloženo njeno vračilo – Pristojnost Komisije – Uporaba *ratione temporis* prava Unije – Določitev datuma, ko je upravičencu podeljena pravica do prejemanja pomoči – Člen 19 PEU – Člena 267 in 344 PDEU – Avtonomija prava Unije“

V zadevi C-638/19 P,

zaradi pritožbe na podlagi člena 56 Statuta Sodišča Evropske unije, vložene 27. avgusta 2019,

Evropska komisija, ki jo zastopata T. Maxian Rusche in P.-J. Loewenthal, agenta,

pritožnica,

ob intervenciji

Zvezne republike Nemčije, ki jo zastopajo D. Klebs, R. Kanitz in J. Möller, agenti,

Republike Latvije, ki jo zastopa K. Pommere, agentka,

Republike Poljske, ki jo zastopajo D. Lutostańska, B. Majczyna in M. Rzotkiewicz, agenti,

intervenientke v pritožbenem postopku,

druge stranke v postopku so

European Food SA s sedežem v Drăgăneștiu (Romunija),

Starmill SRL s sedežem v Drăgăneștiu,

Multipack SRL s sedežem v Drăgăneștiu,

Scandic Distilleries SA s sedežem v Oradei (Romunija),

Ioan Micula, stanujoč v Oradei,

* Jezik postopka: angleščina.

ki jih zastopajo K. Struckmann, Rechtsanwalt, G. Forwood, avocat, in A. Kadri, solicitor,

Viorel Micula, stanujoč v Oradei,

European Drinks SA s sedežem v Șteiu (Romunija),

Rieni Drinks SA s sedežem v Rieniju (Romunija),

Transilvania General Import-Export SRL s sedežem v Oradei,

West Leasing SRL, nekdanja West Leasing International SRL, s sedežem v Pântășeștiju (Romunija),

ki jih zastopajo J. Derenne, D. Vallindas in O. Popescu, avocats,

tožeče stranke na prvi stopnji,

Kraljevina Španija, ki jo je sprva zastopala S. Centeno Huerta, agentka, nato A. Gavela Llopis, agentka,

Madžarska,

intervenientki na prvi stopnji,

SODIŠČE (veliki senat),

v sestavi K. Lenaerts, predsednik, A. Arabadjiev, predsednik senata, A. Prechal, K. Jürimäe, predsednici senatov, C. Lycourgos, E. Regan (poročevalec), S. Rodin in I. Jarukaitis, predsedniki senatov, M. Ilešič, F. Biltgen, N. Piçarra, sodniki, L. S. Rossi, sodnica, in A. Kumin, sodnik,

generalni pravobranilec: M. Szpunar,

sodni tajnik: M. Longar, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 20. aprila 2021,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi 1. julija 2021

izreka naslednjo

Sodbo

- 1 Evropska komisija s pritožbo predlaga razveljavitev sodbe Splošnega sodišča Evropske unije z dne 18. junija 2019, European Food in drugi/Komisija (T-624/15, T-694/15 in T-704/15, v nadaljevanju: izpodbijana sodba, EU:T:2019:423), s katero je to razglasilo ničnost Sklepa Komisije (EU) 2015/1470 z dne 30. marca 2015 o državni pomoči SA.38517 (2014/C) (ex 2014/NN) Romunije – Arbitražna odločba o zadevi Micula proti Romuniji z dne 11. decembra 2013 (UL 2015, L 232, str. 43) (v nadaljevanju: sporni sklep).
- 2 Kraljevina Španija z nasprotno pritožbo prav tako predlaga razveljavitev izpodbijane sodbe.

Pravni okvir

Konvencija ICSID

- 3 Konvencija o reševanju investicijskih sporov med državami in državljani drugih držav, sklenjena 18. marca 1965 v Washingtonu (v nadaljevanju: Konvencija ICSID), ki je za Romunijo začela veljati 12. oktobra 1975, v členu 53(1) določa:

„Arbitražna odločba je za stranke obvezujoča in ne more biti predmet nobene pritožbe ali drugega pravnega sredstva razen tistih, ki so predvideni v tej konvenciji. Vsaka stranka mora izvršiti arbitražno odločbo v skladu z njenimi pogoji [...]“

- 4 Člen 54(1) Konvencije ICSID določa:

„Vsaka država pogodbenica prizna vsako odločbo, sprejeto na podlagi te konvencije, za obvezujočo in finančne obveznosti, naložene z odločbo, uveljavi na svojem ozemlju kot pravnomočno sodbo sodišča v zadevni državi. [...]“

Evropski sporazum

- 5 Evropski sporazum o pridružitvi med Evropskimi skupnostmi in njihovimi državami članicami na eni strani ter Romunijo na drugi strani, ki je bil v imenu Skupnosti sklenjen in odobren s Sklepom Sveta in Komisije 94/907/ESPJ, ES, Euratom, z dne 19. decembra 1994 (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 11, zvezek 59, str. 3, v nadaljevanju: Evropski sporazum) ter je začel veljati 1. februarja 1995, je v členu 64(1) in (2) določal:

„1. V kolikor lahko vpliva na trgovino med Skupnostjo in Romunijo, je s pravilnim delovanjem tega sporazuma nezdružljivo naslednje:

[...]

(iii) vsaka državna pomoč, ki izkrivlja ali grozi, da bo izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji določenega blaga.

2. Vsa ravnanja, ki so v nasprotju s tem členom, se ocenjujejo po merilih, ki izhajajo iz uporabe pravil iz členov [101, 102 in 107 PDEU].“

- 6 S členoma 69 in 71 Evropskega sporazuma je bilo Romuniji naloženo, da svojo nacionalno zakonodajo postopoma uskladi s pravnim redom Skupnosti.

DSN

- 7 Dvostranski sporazum o naložbah, sklenjen 29. maja 2002 med vlado Kraljevine Švedske in romunsko vlado, za spodbujanje in medsebojno zaščito naložb (v nadaljevanju: DSN), ki je začel veljati 1. julija 2003, v členu 2(3) določa:

„Vsaka pogodbenica vselej zagotovi pošteno in enakopravno obravnavo naložb vlagateljev iz druge pogodbenice ter teh vlagateljev ne ovira s samovoljnimi ali diskriminatornimi ukrepi pri vodenju, upravljanju, vzdrževanju, uporabi, uživanju ali odsvojitvi teh naložb.“

- 8 Člen 7 DSN določa, da spore med vlagatelji in državami podpisnicami rešuje zlasti arbitražno sodišče, ki uporablja Konvencijo ICSID (v nadaljevanju: arbitražna klavzula).

Pogodba o pristopu Republike Bolgarije in Romunije k Evropski uniji in Akt o pristopu

- 9 V skladu s Pogodbo o pristopu Republike Bolgarije in Romunije k Evropski uniji (UL 2005, L 157, str. 11), podpisano 25. aprila 2005, je Romunija pristopila k Evropski uniji s 1. januarjem 2007.
- 10 Člen 2 Akta o pogojih pristopa Republike Bolgarije in Romunije in prilagoditvah pogodb, na katerih temelji Evropska unija (UL 2005, L 157, str. 203, v nadaljevanju: Akt o pristopu) določa:
- „Z dnem pristopa so določbe izvornih pogodb in aktov, ki so jih institucije [...] sprejele pred pristopom, za [...] Romunijo zavezujoče in se v [njej] uporabljajo pod pogoji, ki jih določajo omenjene pogodbe in ta akt.“
- 11 Priloga V k Aktu o pristopu vsebuje naslov 2, „Politika konkurence“, ki v točkah 1 in 5 vsebuje posebne določbe v zvezi s programi pomoči in posamično pomočjo, ki so se v Romuniji začeli izvajati pred dnem pristopa k Uniji in se izvajajo tudi po tem dnevu.

Uredba št. 659/1999

- 12 Člen 6 Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena [108 PDEU] (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 8, zvezek 1, str. 339), kakor je bila spremenjena z Uredbo Sveta (EU) št. 734/2013 z dne 22. julija 2013 (UL 2013, L 204, str. 15) (v nadaljevanju: Uredba št. 659/1999), naslovljen „Formalni postopek preiskave“, je v odstavku 1 določal:
- „Odločba o začetku formalnega postopka preiskave vsebuje povzetek bistvenih dejanskih in pravnih vprašanj, vključuje predhodno oceno Komisije o značaju pomoči predlaganega ukrepa in izpostavi dvome o njegovi združljivosti [z notranjim] trgov. Odločba od zadevne države članice in drugih zainteresiranih strank zahteva, da pošljejo pripombe v predpisanem roku, ki navadno ni daljši od enega meseca. [...]“

Dejansko stanje in sporni sklep

- 13 Dejansko stanje spora, kot izhaja iz točk od 1 do 42 izpodbijane sodbe, je mogoče povzeti, kot sledi.
- 14 Romunski organi so 2. oktobra 1998 sprejeli izredni odlok vlade št. 24/1998 (v nadaljevanju: EGO 24), s katerim so nekaterim vlagateljem v prikrajšanih regijah, ki so pridobili trajno investitorsko potrdilo, odobrili več davčnih spodbud, med njimi zlasti olajšave, kot so oprostitev plačila carinskih dajatev in davka na dodano vrednost za stroje, vračilo carinskih dajatev za surovine ter tudi oprostitev plačila davka od dohodkov pravnih oseb, ki so se uporabljale, dokler je območje, na katerem je bila naložba, veljalo za „prikrajšano regijo“.
- 15 Romunska vlada je s sklepom z dne 25. marca 1999, ki se uporablja od 1. aprila 1999, rudarsko območje Ştei-Nucet v okrožju Bihor (Romunija) razglasila za „prikrajšano regijo“ za obdobje 10 let.

- 16 Romunija je zaradi izpolnjevanja obveznosti postopnega približevanja romunske zakonodaje in zakonodaje Unije, določene z Evropskim sporazumom, leta 1999 sprejela zakon št. 143/1999 o državnih pomočeh, ki je začel veljati 1. januarja 2000. V tem zakonu so bile državne pomoči opredeljene enako kot v členu 64 Evropskega sporazuma in členu 107(1) PDEU. S tem zakonom sta bila Consiliul Concurenței (svet za konkurenco, Romunija) in Oficiul Concurenței (urad za varstvo konkurence, Romunija) imenovana za nacionalna organa, ki sta odgovorna za nadzor državnih pomoči in pristojna za presojo združljivosti državnih pomoči, ki jih je Romunija dodelila podjetjem.
- 17 Svet za konkurenco je s sklepom št. 244/2000 z dne 15. maja 2000 ugotovil, da je treba več davčnih spodbud, odobrenih na podlagi EGO 24, šteti za državne pomoči in da jih je zato treba ukiniti.
- 18 EGO 24 je bil 1. julija 2000 spremenjen z izrednim odlokom vlade št. 75/2000 (v nadaljevanju: EGO 75), pri čemer so bile zadevne davčne spodbude ohranjene (v nadaljevanju skupaj: zadevna shema davčnih spodbud).
- 19 Svet za konkurenco je pri Curtea de Apel București (višje sodišče v Bukarešti, Romunija) vložil tožbo, s katero je uveljavljal, da njegov sklep št. 244/2000 kljub sprejetju EGO 75 ni bil izveden. Ta tožba je bila 26. januarja 2001 zavrnjena z obrazložitvijo, da je treba EGO 75 šteti za zakonodajni ukrep in da zato svet za konkurenco na podlagi zakona št. 143/1999 ni mogel izpodbijati njegove zakonitosti. Înalta Curte de Casație și Justiție (vrhovno kasacijsko sodišče, Romunija) je s sodbo z dne 19. februarja 2002 to odločitev potrdilo.
- 20 Ioan in Viorel Micula, švedska državljana s prebivališčem v Romuniji, sta večinska delničarja družbe European Food and Drinks Group, katere dejavnosti se nanašajo na proizvodnjo hrane in pijače v regiji Ștei-Nucet v okrožju Bihor. Družba European Food and Drinks Group ima v lasti družbe European Food SA, Starmill SRL, Multipack SRL, Scandic Distilleries SA, European Drinks SA, Rieni Drinks SA, Transilvania General Import-Export SRL in West Leasing International SRL.
- 21 Na podlagi trajnega investitorskega potrdila, ki ga je družba European Food prejela 1. junija 2000, družbi Starmill in Multipack pa 17. maja 2002, so te družbe izvedle naložbe na rudarskem območju Ștei-Nucet.
- 22 Pristopna pogajanja Romunije k Uniji so se začela februarja 2000. V tem okviru je Unija v skupnem stališču z dne 21. novembra 2001 ugotovila, da je v Romuniji „veliko obstoječih in novih nezdružljivih shem pomoči, ki niso usklajene s pravnim redom EU“, vključno z „olajšavami, dodeljenimi v skladu z [zadevno shemo davčnih spodbud]“.
- 23 Romunija je 26. avgusta 2004 razveljavila vse ukrepe, odobrene z zadevno shemo davčnih spodbud, razen oprostitve plačila davka od dohodkov pravnih oseb, pri čemer je pojasnila, da „[je treba] zaradi izpolnjevanja meril, opredeljenih v pravilih Skupnosti o državni pomoči, in zaradi dokončanja pogajanj iz poglavja št. 6 (Konkurenčna politika) iz nacionalne zakonodaje izločiti vse oblike državne pomoči, ki niso združljive s pravnim redom Skupnosti na tem področju“. Ta razveljavitev je začela veljati 22. februarja 2005.
- 24 I. in V. Micula ter družbe European Food, Starmill in Multipack (v nadaljevanju: arbitražni tožniki) so 28. julija 2005 predlagali ustanovitev arbitražnega sodišča v skladu s členom 7 DSN, da bi dobili odškodnino za škodo, nastalo zaradi preklica zadevne sheme davčnih spodbud.
- 25 Romunija je 1. januarja 2007 pristopila k Uniji.

- 26 Arbitražno sodišče je s sklepom z dne 24. septembra 2008 ugotovilo, da je zahteva za arbitražo dopustna.
- 27 Arbitražno sodišče je z arbitražno odločbo z dne 11. decembra 2013 (v nadaljevanju: arbitražna odločba) ugotovilo, da je Romunija zaradi preklica zadevne sheme spodbud pred 1. aprilom 2009 kršila legitimna pričakovanja arbitražnih tožnikov, da bodo te spodbude v pretežno enaki obliki na voljo do vključno 31. marca 2009, ni delovala pregledno, ker teh tožnikov ni pravočasno obvestila, ter ni zagotovila poštenih in enakopravnih obravnave naložb navedenih tožnikov v smislu člena 2(3) DSN. Zato je arbitražno sodišče Romuniji naložilo, naj arbitražnim tožnikom iz naslova odškodnine plača 791.882.452 romunskih levov (RON) (približno 178 milijonov EUR), pri čemer je bil ta znesek določen predvsem ob upoštevanju škode, ki naj bi tem tožnikom nastala v obdobju od 22. februarja 2005 do 31. marca 2009.
- 28 Službe Komisije so 31. januarja 2014 romunske organe obvestile, da bi izvedba ali izvršitev arbitražne odločbe pomenili novo pomoč in bi ju bilo treba priglasiti Komisiji.
- 29 Romunski organi so 20. februarja 2014 službe Komisije obvestili o plačilu dela zneska, ki ga je arbitražno sodišče dodelilo arbitražnim tožnikom iz naslova odškodnine, tako da so ti organi odbili davke, ki jih je romunskim organom dolgovala družba European Food.
- 30 Komisija je 26. maja 2014 sprejela Sklep C(2014) 3192 final, s katerim je od Romunije zahtevala, naj nemudoma ustavi vse ukrepe, ki bi lahko pripeljali do izvedbe ali izvršitve arbitražne odločbe, saj naj bi taki ukrepi pomenili nezakonito državno pomoč, in sicer dokler Komisija ne sprejme dokončnega sklepa o združljivosti tega ukrepa z notranjim trgov.
- 31 Komisija je 1. oktobra 2014 Romunijo obvestila, da se je v zvezi z delno izvršitvijo arbitražne odločbe s strani Romunije leta 2014 in z vsakršno nadaljnjo izvedbo ali izvršitvijo arbitražne odločbe odločila začeti formalni postopek preiskave iz člena 108(2) PDEU.
- 32 Romunski organi so 29. maja 2015 prenesli preostali znesek, dolgovan na podlagi arbitražne odločbe, in zato menili, da je bila arbitražna odločba v celoti izvedena.
- 33 Komisija je 30. marca 2015 sprejela sporni sklep. Člen 1 tega sklepa določa, da plačilo odškodnine, dodeljene z arbitražno odločbo, enotnemu gospodarskemu subjektu, ki ga sestavljajo I. in V. Micula ter družbe European Food, Starmill, Multipack, European Drinks, Rieni Drinks, Scandic Distilleries, Transilvania General Import-Export in West Leasing International, pomeni „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, ki ni združljiva z notranjim trgov. Romunija v skladu s členom 2 tega sklepa ne sme izplačati nobene nezdružljive pomoči iz člena 1 navedenega sklepa in mora izterjati pomoči, ki so že bile izplačane subjektom, ki sestavljajo ta enotni gospodarski subjekt, ter vse pomoči, izplačane tem subjektom, ki niso bile priglašene Komisiji na podlagi člena 108(3) PDEU, oziroma vse pomoči, izplačane po datumu sprejetja tega sklepa.

Postopek pred Splošnim sodiščem in izpodbijana sodba

- 34 Družbe European Food, Starmill, Multipack in Scandic Distilleries v zadevi T-624/15, I. Micula v zadevi T-694/15 ter V. Micula in družbe European Drinks, Rieni Drinks, Transilvania General Import-Export in West Leasing International v zadevi T-704/15 so v sodnem tajništvu Splošnega sodišča 6., 30. oziroma 28. novembra 2015 vsak posebej vložili tožbe za razglasitev ničnosti

spornega sklepa na podlagi člena 263 PDEU. Kraljevini Španiji in Madžarski je Splošno sodišče dovolilo intervencijo v podporo predlogom Komisije. Splošno sodišče je na podlagi člena 68 Poslovnika te tri zadeve združilo za izdajo končne odločbe.

- 35 Splošno sodišče je ugotovilo, da so ti pritožniki v utemeljitev tožb navedli sedem tožbenih razlogov. Prvi tožbeni razlog se je nanašal na nepristojnost Komisije za sprejetje spornega sklepa, zlorabo pooblastil ter kršitev člena 351 PDEU in splošnih pravnih načel. Drugi tožbeni razlog se je nanašal na kršitev člena 107(1) PDEU. Tretji tožbeni razlog se je nanašal na kršitev načela varstva legitimnih pričakovanj. Četrty tožbeni razlog se je nanašal na napačno presojo združljivosti zadevnega ukrepa z notranjim trgov. Peti tožbeni razlog se je nanašal na napačno določitev upravičencev pomoči in neobstoje obrazložitve. Šesti tožbeni razlog se je nanašal na napačno uporabo prava v zvezi z vračilom pomoči. Nazadnje, sedmi tožbeni razlog se je nanašal na kršitev pravice do izjave, člena 108(3) PDEU in člena 6(1) Uredbe št. 659/1999.
- 36 Splošno sodišče je z izpodbijano sodbo sprejelo prvi del prvega tožbenega razloga iz zadeve T-704/15 ter prvi del drugega tožbenega razloga iz zadev T-624/15 in T-694/15, ki sta se nanašala, prvič, na nepristojnost Komisije za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU in, drugič, na neobstoje prednosti v smislu člena 107(1) PDEU, dodeljene s plačilom odškodnine, zlasti zato, ker je bila zatrjevana prednost podeljena pred pristopom Romunije k Uniji. Splošno sodišče je v točkah od 59 do 93 navedene sodbe v bistvu presodilo, da je Komisija s sprejetjem spornega sklepa retroaktivno uporabila svoje pristojnosti iz člena 108 PDEU in Uredbe št. 659/1999 za dejstva iz obdobja pred tem pristopom ter da zato Komisija zadevnega ukrepa – in sicer v skladu s tem sklepom plačila odškodnine, ki jo je arbitražno sodišče dodelilo za povrnitev škode, ki naj bi nastala arbitražnim tožnikom, ker je ta država preklicala zadevno shemo davčnih spodbud – ni mogla opredeliti kot „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU.
- 37 Poleg tega je Splošno sodišče sprejelo drugi del drugega tožbenega razloga iz zadev T-624/15 in T-694/15 ter prvi del drugega tožbenega razloga iz zadeve T-704/15, ki se v bistvu nanašata na napačno pravno opredelitev arbitražne odločbe glede na pojma „prednost“ in „pomoč“ v smislu člena 107 PDEU. V zvezi s tem je Splošno sodišče v točkah od 98 do 111 izpodbijane sodbe v bistvu presodilo, da se pravo Unije *ratione temporis* ne uporablja in da Komisija ni bila pristojna na podlagi člena 108 PDEU in Uredbe št. 659/1999, zato je sporni sklep nezakonit v delu, v katerem je z njim dodelitev te odškodnine vsaj za obdobje pred začetkom veljavnosti prava Unije v Romuniji opredeljena kot „prednost“ in „državna pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU.
- 38 Zato je Splošno sodišče sporni sklep razglasilo za ničen v celoti, ne da bi preučilo druge dele teh tožbenih razlogov ali druge tožbene razloge.

Predlogi strank in postopek pred Sodiščem

- 39 Komisija s pritožbo Sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano sodbo razveljavi;
 - prvi del prvega tožbenega razloga in prvi del drugega tožbenega razloga na prvi stopnji v zadevi T-704/15 ter prvi in drugi del drugega tožbenega razloga v zadevah T-624/15 in T-694/15 zavrne;

- združene zadeve T-624/15, T-694/15 in T-704/15 vrne v razsojanje Splošnemu sodišču, da to odloči o drugih tožbenih razlogih, in
 - odločitev o stroških pridrži.
- 40 Družbe European Food, Starmill, Multipack in Scandic Distilleries ter I. Micula (v nadaljevanju skupaj: European Food in drugi) Sodišču predlagajo, naj:
- pritožbo zavrne;
 - podredno, sporni sklep razglasi za ničen;
 - bolj podredno, zadeve vrne v razsojanje Splošnemu sodišču ter
 - Komisiji in intervenientkama naloži, naj nosijo svoje stroške ter stroške družbe European Food in drugih v zvezi s postopkom na prvi stopnji in pritožbenim postopkom.
- 41 V. Micula ter družbe European Drinks, Rieni Drinks, Transilvania General Import-Export in West Leasing International (v nadaljevanju skupaj: V. Micula in drugi) Sodišču predlagajo, naj:
- pritožbo zavrne;
 - podredno, ugodi drugemu tožbenemu razlogu na prvi stopnji iz zadeve T-704/15 in posledično sporni sklep razglasi za ničen;
 - bolj podredno, zadeve vrne v razsojanje Splošnemu sodišču;
 - Komisiji naloži, naj nosi svoje stroške ter stroške V. Micule in drugih v zvezi s postopkom na prvi stopnji in pritožbenim postopkom, ter
 - Kraljevini Španiji in Madžarski naloži, naj nosita svoje stroške v zvezi s postopkom na prvi stopnji in pritožbenim postopkom.
- 42 Kraljevina Španija Sodišču predlaga, naj:
- pritožbi ugodi, izpodbijano sodbo razveljavi in tožbo na prvi stopnji zavrže kot nedopustno ter
 - podredno, pritožbi ugodi, izpodbijano sodbo razveljavi in tožbo na prvi stopnji zavrne kot neutemeljeno.
- 43 Kraljevina Španija z nasprotno pritožbo Sodišču predlaga, naj:
- izpodbijano sodbo razveljavi;
 - tožbo na prvi stopnji zavrže kot nedopustno ter
 - družbi European Food in drugim ter V. Miculi in drugim naloži plačilo stroškov.
- 44 Komisija predlaga, naj se nasprotni pritožbi ugodi.

- 45 Družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi predlagajo, naj se nasprotna pritožba zavrne in naloži, na eni strani, Kraljevini Španiji, Komisiji in intervenientkam plačilo njihovih stroškov v zvezi z nasprotno pritožbo ter, na drugi strani, Kraljevini Španiji plačilo stroškov družbe European Food in drugi ter V. Micule in drugih v okviru te pritožbe.
- 46 Republika Poljska in Republika Latvija sta z dopisoma z dne 25. novembra oziroma 5. decembra 2019 vložili predloga za intervencijo na podlagi člena 40, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije v podporo Komisiji.
- 47 S sklepoma predsednika Sodišča z dne 6. oziroma 9. januarja 2020 je bila Republiki Poljski in Republiki Latviji dovoljena intervencija, Republiki Latviji v skladu s členom 129(4) Poslovnika Sodišča sicer le za predložitev stališč na obravnavi, če se ta opravi, saj je bil njen predlog za intervencijo vložen po izteku roka iz člena 190(2) tega poslovnika.
- 48 Družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi so z dopisoma z dne 17. marca 2020 Sodišču predlagali, naj kot stranko v tem postopku izključi Kraljevino Španijo in zato zavrne odgovor na glavno pritožbo, ki jo je vložila ta država članica. Te stranke v utemeljitev tega predloga navajajo, da Kraljevini Španiji kot državi članici sicer ni bilo treba izkazati interesa za intervencijo v postopku pred Splošnim sodiščem na podlagi člena 40, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije. Vendar naj bi morala v skladu s členom 172 Poslovnika Sodišča vsaka stranka v zadevi pred Splošnim sodiščem, vključno z državo članico, dokazati interes za ugoditev pritožbi ali njeno zavrnitev, da bi bila stranka v pritožbenem postopku. Ta pogoj, ki je bil uveden ob prenovitvi navedenega poslovnika leta 2012, naj bi se moral uporabljati tudi za države članice.
- 49 Sodno tajništvo Sodišča je z dopisoma z dne 29. marca 2020 na podlagi sklepa predsednika Sodišča po opredelitvi sodnika poročevalca in generalnega pravobranilca te stranke obvestilo o zavrnitvi njihovega predloga, z obrazložitvijo, da je Kraljevina Španija, ki ji je bila kot državi članici dovoljena intervencija na prvi stopnji na podlagi člena 40, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije, po samem pravu stranka v pritožbenem postopku.
- 50 Zvezna republika Nemčija je z dopisom z dne 16. decembra 2020 vložila predlog za intervencijo na podlagi člena 40, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije v podporo Komisiji.
- 51 Predsednik Sodišča je s sklepom z dne 12. januarja 2021 tej državi članici dovolil intervencijo v skladu s členom 129(4) Poslovnika Sodišča, da predstavi svoje stališče na obravnavi, če se ta opravi, saj je bil njen predlog za intervencijo vložen po izteku roka iz člena 190(2) tega poslovnika.

Predlog za ponovno odprtje ustnega postopka

- 52 Družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi so z vlogama, vloženima v sodnem tajništvu Sodišča 12. in 14. julija 2021, predlagali ponovno odprtje ustnega dela postopka. V utemeljitev svojih predlogov te stranke v bistvu trdijo, da se ne strinjajo s sklepnimi predlogi generalnega pravobranilca v dveh točkah.
- 53 Prvič, generalni pravobranilec naj bi v točki 138 sklepnih predlogov napačno presodil posledice, ki jih ima za odgovor na prvi del drugega tožbenega razloga v zadevah T-624/15 in T-694/15 napačna uporaba prava, ki naj bi jo po njegovem mnenju storilo Splošno sodišče, ker je presodilo, da je bila zatrjevana državna pomoč dodeljena na dan preklica zadevne sheme davčnih spodbud v nasprotju z DSN. Ta napačna uporaba prava naj bi sicer upravičevala razveljavitev izpodbijane

sodbe, saj naj pravica do prejemanja te pomoči ne bi izhajala iz tega preklica, ampak iz arbitražne odločbe, ki je bila izdana po pristopu Romunije k Uniji. Vendar naj bi bilo treba v nasprotju s tem, kar predlaga generalni pravobranilec, prvi del tega drugega tožbenega razloga sprejeti, saj se s tem delom Komisiji očita, da je v spornem sklepu ugotovila, da zadevna državna pomoč ni posledica arbitražne odločbe, temveč samega plačila odškodnine, dodeljene s to odločbo, medtem ko plačilo zneska, dodeljenega iz tega naslova, ne daje nobene dodatne prednosti v primerjavi z navedeno odločbo. Natančna opredelitev zadevnega ukrepa državne pomoči naj bi bila prav tako odločilno vprašanje, obravnavano v okviru drugega tožbenega razloga v zadevi T-704/15, tako da naj bi Sodišče moralo, če bi sledilo razlogovanju generalnega pravobranilca v sklepnih predlogih, preučitev tega vprašanja vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču.

- 54 Drugič, generalni pravobranilec naj bi v točki 135 sklepnih predlogov napačno menil, da lahko vsak ukrep, sprejet po izdaji arbitražne odločbe, ko jo je Romunija izvršila, pomeni državno pomoč. Taka pomoč naj bi bila lahko namreč dodeljena samo na podlagi te odločbe, saj naj bi v skladu s členom 53 Konvencije ICSID obveznost Romunije, da plača odškodnino, izhajala iz navedene odločbe, ne da bi morali romunski organi izvesti dodatne upravne ali sodne postopke. Natančneje, postopek za priznanje arbitražne odločbe naj bi bil zgolj upravna formalnost samo v primeru, če ta država te odločbe ne bi izpolnila.
- 55 V zvezi s tem je treba po eni strani spomniti, da Statut Sodišča Evropske unije in Poslovnik Sodišča strankam ne dajeta možnosti, da v odgovor na sklepne predloge, ki jih je predstavil generalni pravobranilec, predložijo stališča (sodba z dne 15. julija 2021, Komisija/Poljska (Disciplinska ureditev za sodnike), C-791/19, EU:C:2021:596, točka 41 in navedena sodna praksa).
- 56 Po drugi strani, na podlagi člena 252, drugi odstavek, PDEU generalni pravobranilec popolnoma nepristransko in neodvisno javno predstavi obrazložene sklepne predloge o zadevah, pri katerih je v skladu s Statutom Sodišča Evropske unije zahtevano njegovo sodelovanje. Sodišča ne zavezujejo niti ti predlogi niti obrazložitev, ki generalnega pravobranilca pripelje do njih. Zato nestrinjanje stranke s sklepnimi predlogi generalnega pravobranilca, ne glede na vprašanja, ki jih ta obravnava v njih, samo po sebi ne more biti razlog, ki bi upravičeval ponovno odprtje ustnega dela postopka (sodba z dne 15. julija 2021, Komisija/Poljska (Disciplinska ureditev za sodnike), C-791/19, EU:C:2021:596, točka 42 in navedena sodna praksa).
- 57 Sodišče pa lahko na podlagi člena 83 Poslovnika po opredelitvi generalnega pravobranilca kadar koli odredi ponovno odprtje ustnega dela postopka, zlasti če meni, da zadeva ni dovolj razjasnjena ali če stranka po koncu ustnega dela postopka navede novo dejstvo, ki je odločilno za odločitev Sodišča.
- 58 Vendar Sodišče v obravnavani zadevi po opredelitvi generalnega pravobranilca meni, da ima po koncu pisnega dela postopka in obravnave, ki je potekala pred njim, na voljo vse potrebne elemente za odločitev v tej zadevi. Poleg tega Sodišče navaja, da predloga družbe European Food in drugih ter V. Micule in drugih za ponovno odprtje ustnega dela postopka ne razkrivata nobenega novega dejstva, ki bi lahko bilo odločilno za odločitev, ki jo mora Sodišče sprejeti v navedeni zadevi.
- 59 Zato ni treba odrediti ponovnega odprtja ustnega dela postopka.

Glavna pritožba

- 60 Komisija ob podpori Kraljevine Španije in intervenientk v utemeljitev pritožbe navaja tri pritožbene razloge.
- 61 S prvim pritožbenim razlogom, ki ima dva dela, Komisija trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je razsodilo, da Komisija ni bila pristojna za sprejetje spornega sklepa. Prvi del tega pritožbenega razloga, ki je naveden primarno, se nanaša na to, da je Splošno sodišče kršilo člen 108 PDEU, medtem ko se drugi del navedenega pritožbenega razloga, ki je naveden podredno, nanaša na kršitev Priloge V, poglavje 2, k Aktu o pristopu.
- 62 Z drugim pritožbenim razlogom, ki ima dva dela, Komisija trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je razsodilo, da se pravo Unije ne uporablja za odškodnino, dodeljeno z arbitražno odločbo. Prvi del tega pritožbenega razloga, ki je naveden primarno, se nanaša na to, da je Splošno sodišče kršilo člen 2 Akta o pristopu in pravila *ratione temporis* uporabe prava Unije, medtem ko se drugi del navedenega pritožbenega razloga, ki je naveden podredno, nanaša na kršitev Evropskega sporazuma.
- 63 Komisija s tretjim pritožbenim razlogom trdi, da je Splošno sodišče pri ugotovitvi, da zadevna odškodnina ni taka prednost, napačno razlagalo pojem prednosti in ni preučilo vseh razlogov iz spornega sklepa.
- 64 Najprej je treba skupaj preučiti prvi del prvega pritožbenega razloga in drugi pritožbeni razlog.

Dopustnost

Trditve strank

- 65 Družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi trdijo, da so trditve, navedene zlasti v utemeljitev prvega dela prvega pritožbenega razloga in obeh delov drugega pritožbenega razloga, nedopustne ali celo brezpredmetne iz več razlogov.
- 66 Na prvem mestu, določitev datuma, ko je bila zadevna državna pomoč dodeljena, kar je v bistvu predmet prvega dela prvega pritožbenega razloga in prvega dela drugega pritožbenega razloga, naj bi izhajala iz ugotovitve dejanskega stanja. Zato naj zoper to določitev ne bi bilo mogoče vložiti pritožbe. Splošno sodišče naj bi namreč suvereno ugotovilo, da je bil namen arbitražne odločbe povrnitev škode arbitražnim tožnikom zaradi dogodka, ki se je zgodil pred pristopom Romunije k Uniji, in sicer ker je ta država preklicala zadevno shemo davčnih spodbud v nasprotju z DSN, in da ta odločba po tem pristopu ni imela nobenega učinka. Ker naj bi Splošno sodišče tako dejansko ugotovilo, da plačilo odškodnine pomeni le izvršitev prejšnje pravice, naj to plačilo ne bi moglo pomeniti prednosti, ki spada na področje uporabe člena 107(1) PDEU, kar naj bi zadostovalo za utemeljitev razglasitve ničnosti spornega sklepa.
- 67 Poleg tega po mnenju družbe European Food in drugih trditve Komisije glede datuma, ko je bila zadevna državna pomoč dodeljena, niso dovolj natančne. Natančneje, v pritožbi naj ne bi bila navedena obrazložitev izpodbijane sodbe, v kateri naj bi bilo pravo uporabljeno napačno. V pritožbi naj prav tako ne bi bilo navedeno, kako je v navedeni sodbi sodna praksa Sodišča razlagana oziroma uporabljena napačno, niti naj v njej ne bi bila navedena dejstva, ki naj bi bila napačno opredeljena.

- 68 Na drugem mestu, ker naj državna pomoč, opredeljena v spornem sklepu, ne bi bila posledica pravice do zadevne odškodnine niti arbitražne odločbe, ampak plačila te odškodnine precej po pristopu Romunije k Uniji, naj bi bilo treba trditve, s katerimi Komisija med drugim v utemeljitev drugega dela drugega pritožbenega razloga trdi, da je pristojna za preučitev ukrepa, ki bi lahko pomenil državno pomoč, dodeljeno pred tem pristopom, zavrni kot brezpredmetne. Enako naj bi veljalo za trditve, s katerimi Komisija v utemeljitev prvega dela prvega pritožbenega razloga trdi, da je zadevna državna pomoč posledica tega, da je ta odločba postala izvršilni naslov ali da je bila navedena odločba izdana. Sprejetje teh trditev naj bi namreč pomenilo, da je Komisija v spornem sklepu napačno ugotovila, da je bila ta pomoč dodeljena s plačilom odškodnine. Vsak poskus Komisije, da naknadno spremeni ali dopolni obrazložitev navedenega sklepa, pa naj ne bi bil dopusten.
- 69 Na tretjem mestu, trditve, s katerimi Komisija v utemeljitev drugega dela drugega pritožbenega razloga zatrjuje kršitev Evropskega sporazuma, naj bi bilo treba zavreči kot nedopustne ali brezpredmetne. Na eni strani naj bi namreč Komisija s temi trditvami nujno priznala, da je Splošno sodišče pravilno ugotovilo, da je bila v obravnavani zadevi kakršna koli morebitna državna pomoč dodeljena pred pristopom Romunije k Uniji, kar bi bilo v nasprotju z besedilom spornega sklepa. Na drugi strani naj se Komisija, ker je bil sporni sklep sprejet na podlagi členov 107 in 108 PDEU, v fazi te pritožbe ne bi mogla sklicevati na Evropski sporazum. Sodišče Unije namreč ne more nadomestiti pravne podlage, uporabljene v spornem sklepu, z drugo pravno podlago.
- 70 Komisija meni, da so prvi del prvega pritožbenega razloga in oba dela drugega pritožbenega razloga dopustni.

Presoja Sodišča

- 71 Na prvem mestu, treba je opozoriti, da iz člena 256(1) PDEU in člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije izhaja, da je pritožba omejena na pravna vprašanja in da je torej Splošno sodišče izključno pristojno za ugotavljanje in presojo upoštevnih dejstev in dokazov. Presoja dejstev in dokazov, razen v primeru njihovega izkrivljanja, ni pravno vprašanje, ki je kot tako predmet nadzora Sodišča v okviru pritožbe (sodba z dne 2. marca 2021, Komisija/Italija in drugi, C-425/19 P, EU:C:2021:154, točka 52 in navedena sodna praksa).
- 72 Sodišče pa je, ko je Splošno sodišče ugotovilo oziroma presodilo dejstva, pristojno, da opravi nadzor, če je Splošno sodišče opredelilo pravni značaj teh dejstev in pravne posledice, ki izhajajo iz njih. Pristojnost Sodišča, da izvrši nadzor, se razteza med drugim na vprašanje, ali je Splošno sodišče pri presoji dejstev uporabilo ustrezna pravna merila (glej v tem smislu sodbo z dne 2. marca 2021, Komisija/Italija in drugi, C-425/19 P, EU:C:2021:154, točka 53 in navedena sodna praksa).
- 73 V obravnavani zadevi je treba ugotoviti, da se s prvim delom prvega pritožbenega razloga in prvim delom drugega pritožbenega razloga postavlja vprašanje, ali je bila v primeru, kot je ta v obravnavani zadevi, v katerem je bila z arbitražno odločbo dodeljena odškodnina za škodo, ki naj bi nastala zaradi preklica sheme davčnih spodbud v nasprotju z DSN, državna pomoč „dodeljena“ v smislu člena 107(1) PDEU na dan dejanskega plačila te odškodnine kot izvršitev te odločbe, kot zatrjuje Komisija, iz razloga, da je pravica do odškodnine dokončno nastala na dan, ko je navedena odločba postala izvršljiva v skladu z nacionalnim pravom, ali na dan tega preklica,

kot zatrjujejo družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi, iz razloga, da je bila pravica do odškodnine, kot je razsodilo Splošno sodišče v izpodbijani sodbi, pridobljena na ta zadnjenavedeni dan.

- 74 Tako vprašanje pa je očitno pravno vprašanje, ker pomeni, da je treba določiti datum, ko je bila pomoč „dodeljena“ v smislu člena 107(1) PDEU, in preveriti, ali je Splošno sodišče pravilno razlagalo in uporabilo člen 107(1) PDEU, ter natančno pravno opredeliti dejansko stanje, da se opredeli datum, ko je bila pomoč „dodeljena“ v smislu te določbe.
- 75 Poleg tega je treba v zvezi s trditvijo, ki se nanaša na nenatančnost trditev Komisije v zvezi s tem, opozoriti, da iz člena 256(1), drugi pododstavek, PDEU, člena 58, prvi odstavek, Statuta Sodišča Evropske unije in člena 168(1)(d) Poslovnika Sodišča izhaja, da je treba v pritožbi natančno navesti grajane dele sodbe, katere razveljavitev se predlaga, in pravne trditve, s katerimi se ta predlog posebej utemeljuje, sicer pritožba oziroma zadevni pritožbeni razlog ni dopusten (sodba z dne 2. marca 2021, Komisija/Italija in drugi, C-425/19 P, EU:C:2021:154, točka 55 in navedena sodna praksa).
- 76 V obravnavani zadevi pa je v zvezi s tem dovolj navesti, da je Komisija v pritožbi pojasnila, da s prvim in drugim pritožbenim razlogom izpodbija točke od 66 do 80 in od 83 do 88 izpodbijane sodbe, ter da je za to podala jasno in podrobno argumentacijo, v kateri je navedla razloge, iz katerih je bilo v teh točkah po njenem mnenju pravo uporabljeno napačno.
- 77 Na drugem mestu, v zvezi z očitkom, da naj bi Komisija s pritožbo želela spremeniti ali dopolniti sporni sklep glede narave državne pomoči, na katero se ta nanaša, je treba opozoriti, da se v skladu s sodno prakso Sodišča, navedeno v točki 75 te sodbe, s pritožbenim razlogom ne sme predlagati razglasitev ničnosti odločbe, ki se izpodbija na prvi stopnji, temveč mora biti njegov namen doseči razveljavitev sodbe Splošnega sodišča, katere razveljavitev se predlaga, in sicer tako, da se v ta pritožbeni predlog vključijo trditve, s katerimi naj bi bila posebej opredeljena napačna uporaba prava, ki naj bi bila v takšni sodbi, sicer ta pritožbeni razlog ni dopusten. Tako lahko pritožnik vložiti pritožbo, v kateri se sklicuje na razloge, ki izhajajo iz same izpodbijane sodbe in s katerimi izpodbija njeno utemeljenost s pravnega vidika (sodba z dne 4. marca 2021, Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, točka 47 in navedena sodna praksa).
- 78 V obravnavani zadevi pa želi Komisija, kot je razvidno iz točke 73 te sodbe, s pritožbo, zlasti s prvim delom prvega pritožbenega razloga in prvim delom drugega pritožbenega razloga, izpodbiti razloge, na podlagi katerih je Splošno sodišče v izpodbijani sodbi ugotovilo, da je bila državna pomoč, na katero se nanaša sporni sklep, dodeljena, ko je Romunija, in sicer domnevno v nasprotju z DSN, pred pristopom te države k Uniji zadevno shemo davčnih spodbud preklicala, tako da ta institucija ni bila pristojna za sprejetje tega sklepa na podlagi člena 108 PDEU.
- 79 Taka utemeljitev, ki se nanaša na obrazložitev izpodbijane sodbe, je v fazi pritožbe dopustna ne glede na obrazložitev spornega sklepa in zlasti ne glede na natančne opredelitve ukrepa, ki ga je Komisija v tem sklepu štela za „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU.
- 80 V zvezi s tem pa je treba poudariti, da je pristojnost Sodišča v pritožbenem postopku omejena na presojo pravnih ugotovitev o razlogih, o katerih se je razpravljalo na prvi stopnji (sodba z dne 4. marca 2021, Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, točka 47 in navedena sodna praksa), zato Sodišče v okviru te pritožbe ne more odločati o razlogih in trditvah, ki jih Splošno sodišče ni preučilo, zlasti o tistih, ki se nanašajo na vprašanje, ali je zadevni ukrep z materialnega vidika pomenil „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU.

- 81 Nazadnje, na tretjem mestu, utemeljitev v zvezi s kršitvijo Evropskega sporazuma, ki je predmet drugega dela drugega pritožbenega razloga, je treba v skladu s sodno prakso, navedeno v točki 77 te sodbe, šteti za dopustno. Komisija namreč s to utemeljitvijo trdi, da je Splošno sodišče v točki 87 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ker v nasprotju s členoma 267 in 344 PDEU ni upoštevalo sodbe z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), iz razloga, da arbitražnemu sodišču ni bilo treba uporabiti prava Unije za dejstva, ki so nastala pred pristopom Romunije k Uniji in o katerih je odločalo. V zvezi s tem ni upoštevno, da se ta utemeljitev morda ne nanaša na ugotovitve Komisije v spornem sklepu, saj ta sklep, kot je bilo opozorjeno v točki 77 te sodbe, ni predmet pritožbe.
- 82 Zato so prvi del prvega pritožbenega razloga in oba dela drugega pritožbenega razloga dopustni.

Utemeljenost

Trditve strank

– Prvi del prvega pritožbenega razloga

- 83 Komisija s prvim delom prvega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče v točkah od 68 do 80 in 86 izpodbijane sodbe napačno ugotovilo, da je bila pravica arbitražnih tožnikov do odškodnine, dodeljena z arbitražno odločbo, tem tožnikom podeljena 22. februarja 2005, to je pred pristopom Romunije k Uniji, ko je ta država preklicala zadevno shemo davčnih spodbud, in da je zato preklic te sheme zadevni ukrep državne pomoči, čeprav je ta pomoč posledica plačila te odškodnine po tem pristopu.
- 84 Iz tega naj bi izhajalo, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je napačno razlagalo in uporabilo sodno prakso Sodišča v zvezi z datumom, ko je državna pomoč dodeljena, za izvajanje pristojnosti Komisije, ki jo ima ta na podlagi člena 108 PDEU. Iz te napačne uporabe prava naj bi izhajala še ena napačna uporaba prava v obliki napačne pravne opredelitve dejstev v zvezi z ukrepom, s katerim je Romunija dodelila zadevno domnevno državno pomoč.
- 85 Vprašanje, ali je bila Komisija pristojna za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU, naj bi bilo odvisno od datuma, ko je Romunija sprejela ukrep, ki bi lahko pomenil državno pomoč. V zvezi s tem naj bi bilo iz sodne prakse Sodišča, ki izhaja iz sodbe z dne 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke (C-129/12, EU:C:2013:200, točki 40 in 41), razvidno, da je obstoj pravnega naslova, na podlagi katerega se lahko zahteva takojšnje plačilo pomoči, pravno merilo opredelitve državne pomoči.
- 86 V obravnavani zadevi pa naj bi arbitražni tožniki pridobili pravico do zadevne odškodnine šele, ko je arbitražna odločba postala izvršljiva na podlagi nacionalnega prava. Brezpogojna pravica do plačila odškodnine, dodeljene na podlagi preklica zadevne sheme davčnih spodbud, naj bi namreč izhajala iz navedene odločbe v povezavi z nacionalnim pravom, v skladu s katerim mora Romunija to odločbo izvršiti. Zato naj bi bilo to, da je Romunija plačala to odškodnino, bodisi prostovoljno bodisi prisilno, v spornem sklepu pravilno opredeljeno kot državna pomoč. Ker je bila ta državna pomoč dodeljena po pristopu Romunije k Uniji, naj bi bila Komisija torej pristojna za sprejetje tega sklepa.

- 87 Vsekakor naj bi bilo treba upoštevati potrebo po zagotovitvi, da se prepoved državnih pomoči iz člena 64(1)(iii) Evropskega sporazuma in člena 107(1) PDEU ne obide z arbitražnimi klavzulami, vsebovanimi v DSN, ki zavezuje države članice. Splošno sodišče naj teh okoliščin v izpodbijani sodbi ne bi upoštevalo.
- 88 Družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi menijo, da je Splošno sodišče pravilno uporabilo načela v zvezi z datumom dodelitve državnih pomoči, kot izhajajo iz sodne prakse Sodišča.
- 89 Iz sodbe z dne 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke (C-129/12, EU:C:2013:200, točki 40 in 41), naj bi namreč izhajalo, da je treba državne pomoči šteti za dodeljene takrat, ko je na podlagi nacionalne ureditve, ki se uporablja, upravičencu podeljena pravica do njihovega prejemanja. Glede odškodnine naj bi bilo treba šteti, da pravica do povrnitve škode nastane na dan nastanka dogodka, zaradi katerega je ta škoda nastala, saj je vsak poznejši dogodek akcesorni in ne spreminja narave ali vrednosti pravic, ki so bile določene na dan škodnega dogodka.
- 90 Splošno sodišče naj bi torej v točki 75 izpodbijane sodbe pravilno presodilo, da je pravica do odškodnine, potrjena z arbitražno odločbo, nastala 22. februarja 2005, ko je Romunija v nasprotju z DSN preklicala zadevno shemo davčnih spodbud, in da zato Komisija ni bila pristojna za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU. S tem naj bi Splošno sodišče pravilno ugotovilo, da je Komisija napačno ugotovila, da je bila zatrjevana državna pomoč dodeljena s plačilom odškodnine, dodeljene s to arbitražno odločbo.
- 91 Zlasti naj datum, ko je bila arbitražna odločba vključena v nacionalni pravni red, ne bi bil upošteven. S to odločbo namreč niso nastale pravice, ki pred pristopom Romunije k Uniji niso obstajale, saj odločba, bodisi sodna bodisi arbitražna, s katero se dodeli odškodnina za škodo, povzročeno s protipravnim dejanjem, ni konstitutivna, ampak ugotovitvena glede pravic in obveznosti, ki so nastale, ko je bilo to protipravno dejanje storjeno. Poleg tega naj bi morala Romunija na podlagi člena 54 Konvencije ICSID priznati in izvršiti arbitražno odločbo, ne glede na status te odločbe v romunskem procesnem pravu.
- 92 Splošno sodišče naj bi torej pravilno ugotovilo, da je izvršitev arbitražne odločbe le izvršitev pravice, ki je nastala 22. februarja 2005, pri čemer niti ta odločba ali njeno priznanje v Romuniji niti njena kasnejša izvršitev v zvezi z Romunijo arbitražnim tožnikom ne daje nobene dodatne prednosti v primerjavi s pravicami, ki so jih ti imeli že na ta datum.
- 93 Poleg tega naj bi bila arbitražnim tožnikom pravica do prejemanja odškodnine, katere plačilo je bilo v spornem sklepu opredeljeno kot državna pomoč, podeljena ne zaradi preklica zadevne sheme davčnih spodbud, temveč ker je Romunija kršila DSN. Arbitražno sodišče naj bi tako lahko že pred pristopom Romunije k Uniji dokončno ugotovilo odgovornost te države zaradi te kršitve. Niti arbitražna odločba niti izračun natančnega zneska dodeljene odškodnine naj torej ne bi bila upoštevana za določitev datuma, ko je upravičencem podeljena pravica do prejemanja državne pomoči.
- *Drugi pritožbeni razlog*
- 94 Komisija s prvim delom drugega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je v točkah 66, 67 in od 80 do 88 izpodbijane sodbe presodilo, da se pravo Unije *ratione temporis* ne uporablja za odškodnino, dodeljeno z arbitražno odločbo, ker so vsi dogodki, zaradi katerih je nastala ta odškodnina, nastali pred pristopom Romunije k Uniji, kršilo člen 2 Akta o pristopu,

razlagan ob upoštevanju sodne prakse Sodišča, kot izhaja zlasti iz sodbe z dne 12. septembra 2013, Kuso (C-614/11, EU:C:2013:544, točka 25), v skladu s katero se pravo Unije uporablja za prihodnje učinke položaja, ki je nastal v obdobju veljavnosti starega pravila. Natančneje, pravo Unije naj bi se od dne pristopa nove države članice uporabljalo za vse nerešene položaje.

- 95 Ker pa je v obravnavani zadevi arbitražni postopek na dan pristopa Romunije k Uniji še potekal, naj bi postopek odločanja arbitražnega sodišča pomenil položaj, ki je bil takrat še nerešen. Poleg tega naj bi v skladu z ugotovitvami arbitražnega sodišča arbitražnim tožnikom postopoma, v obdobju med letoma 2005 in 2011, nastala škoda, za katero zahtevajo odškodnino.
- 96 Iz tega naj bi izhajalo, da je izdaja arbitražne odločbe povzročila uporabo prava Unije, ker so bile z njo ustvarjene pravice, ki niso obstajale pred pristopom Romunije k Uniji, in ker je bila z njo na podlagi zapletene ekonomske presoje določena višina odškodnine. Učinki te odločbe naj bi tako pomenili prihodnje učinke položaja, ki je nastal pred tem pristopom. Navedene odločbe naj torej ne bi bilo mogoče šteti za priznanje pravice, nastale na dan, ko je Romunija preklicala zadevno shemo davčnih spodbud.
- 97 Ravno nasprotno, preklic te sheme in arbitražna odločba naj bi bila dve ločeni pravni dejanji, pri čemer se s prvim zagotavlja izpolnjevanje člena 64(1)(iii) Evropskega sporazuma, z drugim pa se dodeljuje odškodnina zaradi preklica sheme državnih pomoči, ki ni združljiva s to določbo. Ta položaj naj bi bil primerljiv s tistim, ki je bil obravnavan v zadevi, v kateri je bila izdana sodba z dne 29. junija 2004, Komisija/Svet (C-110/02, EU:C:2004:395), v kateri je Sodišče presodilo, da pravo Unije prepoveduje obiti sklep Komisije o razglasitvi državne pomoči za nezdružljivo z notranjim trgovom z drugim pravnim aktom, s katerim se dodeli odškodnina, namenjena kompenzaciji vračil, ki je obveznost prejemnikov te državne pomoči na podlagi tega sklepa.
- 98 Komisija z drugim delom drugega pritožbenega razloga trdi, da je Splošno sodišče s tem, da je presodilo, da se pravo Unije *ratione temporis* ne uporablja za odškodnino, dodeljeno z arbitražno odločbo, vsekakor kršilo Evropski sporazum, ker se je ta sporazum, ki je del prava Unije, uporabljal za vse dogodke pred pristopom, zaradi katerih je nastala ta odškodnina. Člen 64(1)(iii) tega sporazuma naj bi namreč Romuniji prepovedoval dodeljevanje neodobrenih državnih pomoči v obdobju pred njenim pristopom k Uniji.
- 99 Zaradi te napake naj bi Splošno sodišče v točki 87 izpodbijane sodbe napačno uporabilo pravo, ker je presodilo, da je bil zadevni položaj v obravnavani zadevi zato drugačen od položaja, v katerem je bila izdana sodba z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158). Arbitražno sodišče naj bi namreč samo priznalo, da je Evropski sporazum del prava, ki ga mora uporabiti za spor, o katerem odloča. Obravnavana zadeva naj bi torej pomenila primer izvensodnega reševanja sporov, ki nadomešča sodni sistem Unije za reševanje sporov na področju prava Unije. Splošno sodišče naj bi zato kršilo člena 267 in 344 PDEU.
- 100 Družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi trdijo, da prvi del drugega pritožbenega razloga v celoti temelji na napačni trditvi, da pravica do odškodnine, ki je nastala zaradi kršitve DSN, ustvarja prihodnje učinke po pristopu Romunije k Uniji.
- 101 Iz sodne prakse Sodišča, med drugim iz sodb z dne 15. junija 1999, Andersson in Wåkerås-Andersson (C-321/97, EU:C:1999:307, točka 31), in z dne 10. januarja 2006, Ynos (C-302/04, EU:C:2006:9, točka 36), naj bi izhajalo, da se pravo Unije, zlasti člena 107 in 108

PDEU, ne uporablja za ukrepe pomoči, dodeljene pred pristopom Romunije k Uniji. Omejene okoliščine, v katerih lahko Komisija preuči take ukrepe pomoči, naj bi namreč izhajale iz določb upoštevanih aktov o pristopu, in ne iz splošnega načela prava Unije.

- 102 V obravnavani zadevi pa naj arbitražna odločba ne bi ustvarila pravic, ki niso obstajale pred pristopom Romunije k Uniji, ampak jo je treba razumeti kot ugotovitveno odločitev, da so bile kršene pravice, ki so obstajale pred tem pristopom. Plačilo odškodnine naj tudi ne bi imelo prihodnjih učinkov, ampak naj bi pomenilo le izvršitev pravice do odškodnine, ki naj bi bila z arbitražno odločbo zgolj potrjena in za katero naj bi bila z arbitražno odločbo zgolj določena višina.
- 103 Zadevna pravica do odškodnine naj bi namreč nastala, ker je Romunija kršila DSN s tem, da je pred pristopom k Uniji preklicala zadevno shemo davčnih spodbud. Vsi dogodki, potrebni za ugotovitev odgovornosti Romunije, naj bi se tako zgodili pred pristopom. V zvezi s tem naj ne bi bilo pomembno, da je bila za izračun višine odškodnine potrebna zapletena ekonomska analiza.
- 104 Kršitev DSN in dodelitev odškodnine naj torej ne bi bili ločeni pravni dejanji. Zato naj ne bi bilo mogoče opraviti nobene analogije z zadevo, v kateri je bila izdana sodba z dne 29. junija 2004, Komisija/Svet (C-110/02, EU:C:2004:395), v kateri je zadevna država članica na eni strani določila shemo pomoči, ki je bila odpravljena po sklepu Komisije, s katerim je bilo ugotovljeno, da je ta shema nezdržljiva z notranjim trgov, in s katerim je bilo tej državi članici naloženo, naj izterja individualne pomoči, dodeljene na podlagi navedene sheme, in na drugi strani prejemnikom teh pomoči dodelila nove pomoči v enakovrednem znesku, da bi se izničile posledice obveznosti vračil za te prejemnike. Namen odškodnine, dodeljene z arbitražno odločbo, pa naj bi bil povrniti škodo, ki je nastala zaradi kršitve DSN. Poleg tega naj ta odločba, ker jo je sprejelo neodvisno arbitražno sodišče, ne bi bila akt, ki bi ga bilo mogoče pripisati romunski državi.
- 105 Komisija naj nikakor ne bi bila pristojna zahtevati vračila odškodnine, dodeljene z arbitražno odločbo, saj je namen te odškodnine povrnitev škode, nastale pred pristopom Romunije k Uniji. Če namreč zadevna shema davčnih spodbud ne bi bila preklicana, bi se pomoči, dodeljene na podlagi te sheme v tem obdobju, izognile nadzornim pooblastilom, ki jih ima Komisija na podlagi člena 108 PDEU.
- 106 V zvezi z drugim delom drugega pritožbenega razloga naj Splošno sodišče ne bi storilo napake pri razlagi ali uporabi Evropskega sporazuma. Ta sporazum naj bi bil kot mednarodni sporazum, ki so ga sklenile Unija, njene države članice in Romunija, sicer sestavni del pravnega reda Unije. Vendar naj tak sporazum pred pristopom Romunije k Uniji za to državo ne bi bil del prava Unije. Ta sporazum naj bi bil del prava Unije le za samo Unijo in države članice.
- 107 Poleg tega naj Splošno sodišče s tem, da je v točki 87 izpodbijane sodbe ugotovilo, da se ugotovitve Sodišča iz sodbe z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), v obravnavani zadevi ne uporabljajo, ne bi kršilo členov 267 in 344 PDEU. Navedena sodba naj bi se namreč nanašala na položaj, v katerem država članica privoli v to, da spore, ki se nanašajo na razlago in uporabo prava Unije, izključi iz sodnega sistema Unije. V obravnavani zadevi pa naj ne bi bilo tako, ker naj Romunija po eni strani ne bi imela statusa države članice, ko je bila pri arbitražnem sodišču vložena tožba, po drugi strani pa naj Evropski sporazum za Romunijo ne bi bil del prava Unije.

Presoja Sodišča

- 108 Komisija s prvim delom prvega pritožbenega razloga in prvim delom drugega pritožbenega razloga v bistvu trdi, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je razsodilo, da Komisija na podlagi člena 108 PDEU ni pristojna za sprejetje spornega sklepa. Komisija je v spornem sklepu ugotovila, da plačilo odškodnine, ki jo je arbitražno sodišče dodelilo z arbitražno odločbo, izdano po pristopu Romunije k Uniji, za povrnitev škode, ki naj bi arbitražnim tožnikom domnevno nastala, ker je ta država pred tem pristopom preklicala zadevno shemo davčnih spodbud, in sicer domnevno v nasprotju z DSN, pomeni državno pomoč v smislu člena 107(1) PDEU, ki je nezakonita in nezdružljiva z notranjim trgom.
- 109 Spomniti je treba, da člen 108 PDEU vzpostavlja postopek nadzora nad ukrepi, ki lahko pomenijo „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU. Natančneje, člen 108(3) PDEU določa preventivni nadzor načrtov novih pomoči. S tako organiziranim preprečevanjem se želi doseči, da se izvršijo samo državne pomoči, ki so združljive z notranjim trgom v smislu člena 107(3) PDEU (glej v tem smislu sodbo z dne 3. marca 2020, *Tesco-Global Áruházak*, C-323/18, EU:C:2020:140, točka 31 in navedena sodna praksa).
- 110 Obveznost priglasitve je eden od temeljnih elementov tega postopka nadzora. V okviru tega postopka so države članice po eni strani dolžne Komisiji priglasiti vsak ukrep, s katerim se podeli ali spremeni „državna pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, po drugi strani pa v skladu s členom 108(3) PDEU takega ukrepa ne smejo izvesti, dokler ta institucija glede tega ukrepa ne sprejme dokončnega sklepa (glej v tem smislu sodbo z dne 24. novembra 2020, *Viasat Broadcasting UK*, C-445/19, EU:C:2020:952, točka 19 in navedena sodna praksa).
- 111 Zadnjenavedena obveznost ima neposredni učinek, zaradi česar je zavezujoča za vse organe držav članic (glej v tem smislu sodbo z dne 5. marca 2019, *Eesti Pagar*, C-349/17, EU:C:2019:172, točki 88 in 90).
- 112 Kot je Splošno sodišče pravilno opozorilo v točkah 66, 67 in 79 izpodbijane sodbe, se je pravo Unije, med drugim člen 108 PDEU, v Romuniji v skladu s členom 2 Akta o pristopu začelo uporabljati od 1. januarja 2007, ko je ta država pristopila k Uniji, pod pogoji, določenimi v tem aktu (glej po analogiji sodbo z dne 29. novembra 2012, *Kremikovtzi*, C-262/11, EU:C:2012:760, točka 50).
- 113 Iz tega izhaja, kot je Splošno sodišče prav tako navedlo v točkah 67 in 79 izpodbijane sodbe, da je Komisija od tega datuma dobila pristojnost, ki ji omogoča, da na podlagi člena 108 PDEU opravi nadzor nad ukrepi, ki jih je sprejela ta država članica in ki lahko pomenijo „državne pomoči“ v smislu člena 107(1) PDEU.
- 114 Splošno sodišče je na podlagi tega v točki 68 navedene sodbe v bistvu pravilno sklepalo, da je treba za ugotovitev, ali je bila Komisija pristojna za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU, opredeliti datum sprejetja ukrepa, ki v skladu s tem sklepom pomeni „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU.
- 115 V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča, na katero se Splošno sodišče sklicuje v točki 69 navedene sodbe, je treba državne pomoči šteti za „dodeljene“ v smislu člena 107(1) PDEU takrat, ko je na podlagi veljavne nacionalne ureditve upravičencu podeljena pravica do njihovega

prejemanja (glej v tem smislu sodbe z dne 21. marca 2013, Magdeburger Mühlenwerke, C-129/12, EU:C:2013:200, točka 40; z dne 6. julija 2017, Nerea, C-245/16, EU:C:2017:521, točka 32, in z dne 19. decembra 2019, Arriva Italia in drugi, C-385/18, EU:C:2019:1121, točka 36).

- 116 V obravnavani zadevi je Splošno sodišče, kot je razvidno zlasti iz točk od 74 do 78 in 80 izpodbijane sodbe, ugotovilo, da je pravica do prejemanja odškodnine, dodeljene z arbitražno odločbo, na podlagi plačila katere je bila v skladu s spornim sklepom dodeljena državna pomoč, nastala in začela učinkovati, ko je Romunija, in sicer domnevno v nasprotju z DSN, preklicala zadevno shemo davčnih spodbud. Po mnenju Splošnega sodišča je ta odločba le pomožni element te odškodnine, saj ta odločba, ki je omejena na določitev natančne škode, ki je arbitražnim tožnikom nastala zaradi tega preklica, pomeni zgolj priznanje pravice, ki je nastala v trenutku tega preklica, poznejša plačila pa pomenijo le izvršitev navedene pravice.
- 117 V zvezi s tem je treba navesti, kot je Splošno sodišče navedlo v točkah 72 in 73 izpodbijane sodbe, da odškodnina, dodeljena z arbitražno odločbo, ker je njen namen povrnitev škode, ki naj bi arbitražnim tožnikom nastala, saj je Romunija domnevno v nasprotju z DSN preklicala zadevno shemo davčnih spodbud, sicer izhaja iz tega preklica, ki je dogodek, ki je povzročil škodo, za katero je bila ta odškodnina dodeljena.
- 118 Res je sicer tudi, da ni mogoče izključiti, da v skladu z načeli, ki izhajajo iz nacionalnih pravnih ureditev s področja civilne odgovornosti, taka pravica do odškodnine nastane na dan preklica te sheme, kot je Splošno sodišče ugotovilo v točkah 74 in 75 izpodbijane sodbe.
- 119 Vendar je treba spomniti, da je namen pravil, določenih s Pogodbo DEU na področju državnih pomoči, ohraniti konkurenco na notranjem trgu (sodba z dne 6. novembra 2018, Scuola Elementare Maria Montessori/Komisija, Komisija/Scuola Elementare Maria Montessori in Komisija/Ferracci, od C-622/16 P do C-624/16 P, EU:C:2018:873, točka 43 in navedena sodna praksa).
- 120 Za to je bila s Pogodbo DEU, zlasti s členom 108 PDEU, Komisiji podeljena pristojnost, kot je bilo opozorjeno v točkah od 109 do 110 te sodbe, da ugotovi, ali ukrep pomeni „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, in ji je bila zato podeljena pristojnost, da zagotovi, da države članice ne izvajajo ukrepov, ki izpolnjujejo pogoje iz te določbe, ali jih izvajajo šele po tem, ko je bilo ugotovljeno, da so združljivi z notranjim trgom.
- 121 V zvezi s tem iz ustaljene sodne prakse Sodišča izhaja, da mora ukrep za opredelitev kot „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU izpolnjevati štiri pogoje, in sicer da gre za poseg države ali z državnimi sredstvi, da ta poseg lahko prizadene trgovino med državami članicami, da se z njim upravičencu podeli selektivna prednost in da mora biti tak, da izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco. Poleg tega mora biti mogoče to prednost pripisati državi (glej v tem smislu sodbo z dne 3. marca 2021, Poste Italiane in Agenzia delle entrate –Riscossione, C-434/19 in C-435/19, EU:C:2021:162, točki 37 in 39 ter navedena sodna praksa).
- 122 Spomniti je treba tudi, da je pojem „prednost“, značilen za opredelitev ukrepa kot državne pomoči, objektivni, ne glede na namene avtorjev zadevnega ukrepa. Tako narava ciljev državnih ukrepov in razlogi zanje nikakor ne vplivajo na opredelitev teh ukrepov kot državne pomoči. Člen 107(1) PDEU namreč ne razlikuje glede na vzroke ali cilje državnih ukrepov, temveč jih opredeljuje glede na njihove učinke (sodba z dne 4. marca 2021, Komisija/Fútbol Club Barcelona, C-362/19 P, EU:C:2021:169, točka 61 in navedena sodna praksa).

- 123 Ob upoštevanju teh preudarkov je razvidno, da je, kot je generalni pravobranilec navedel v točki 125 sklepnih predlogov, odločilni element za določitev dne, ko je bila upravičencem z določenim ukrepom podeljena pravica do prejemanja državne pomoči, to, da so ti upravičenci pridobili gotovo pravico do prejemanja te pomoči, in s tem povezana zaveza države, da bo navedeno pomoč dodelila. Na ta dan lahko namreč tak ukrep povzroči izkrivljanje konkurence, ki lahko vpliva na trgovino med državami članicami v smislu člena 107(1) PDEU.
- 124 V obravnavani zadevi pa je treba ugotoviti, da je bila pravica do odškodnine, dodeljene za povrnitev škode, ki naj bi arbitražnim tožnikom nastala, ker je bila zadevna shema davčnih spodbud domnevno v nasprotju z BIT preklicana, dodeljena šele z arbitražno odločbo. Šele po koncu arbitražnega postopka, ki so ga za to začeli ti arbitražni tožniki na podlagi arbitražne klavzule iz člena 7 DSN, so lahko arbitražni tožniki prejeli dejansko plačilo te odškodnine.
- 125 Iz tega sledi, kot je večkrat navedlo Splošno sodišče v izpodbijani sodbi, da preklic zadevne sheme davčnih spodbud, in sicer domnevno v nasprotju z BIT, sicer pomeni dogodek, ki je povzročil škodo, vendar je bila zadevna pravica do odškodnine podeljena zgolj z arbitražno odločbo, s katero je bilo s tem, da je bilo s to odločbo ugodeno predlogu, ki so ga vložili arbitražni tožniki, ugotovljen ne le obstoj te pravice, ampak je bila določena tudi višina odškodnine.
- 126 Iz tega izhaja, da je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo, ker je v točkah 75 in 78 izpodbijane sodbe presodilo, da je bila državna pomoč, na katero se nanaša sporni sklep, dodeljena na dan preklica zadevne sheme davčnih spodbud.
- 127 Zato je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo tudi s tem, da je v točkah 79 in 92 izpodbijane sodbe ugotovilo, da Komisija ni bila pristojna za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU.
- 128 Nobena od trditev, ki so jih navedli družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi, ne more ovreči te presoje.
- 129 Na prvem mestu, trditev, da bi se lahko arbitražno sodišče, ki mu je bila zadeva predložena pred pristopom Romunije k Uniji, izreklo pred tem pristopom, je povsem špekulativna in jo je zato treba zavrniti.
- 130 Na drugem mestu, za preučitev te pritožbe je treba trditev, da namen arbitražne odločbe v nasprotju s položajem, obravnavanim v sodbi z dne 29. junija 2004, Komisija/Svet (C-110/02, EU:C:2004:395), ni ponovna vzpostavitev sheme državnih pomoči, za katero je Komisija predhodno ugotovila, da je nezdružljiva z notranjim trgom na podlagi člena 108(2) PDEU, temveč naj bi bila z njo dodeljena odškodnina za škodo, nastalo zaradi domnevne kršitve DSN, in naj je poleg tega ne bi bilo mogoče pripisati državi, tako da naj ta odločba ne bi spadala na področje uporabe člena 107(1) PDEU, zavrniti kot neupoštevno.
- 131 Kot namreč izhaja iz točke 80 te sodbe, vprašanje, ali lahko odškodnina, dodeljena z navedeno odločbo, pomeni „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, zlasti ob upoštevanju sodne prakse, ki izhaja iz sodbe z dne 27. septembra 1988, Asteris in drugi (od 106/87 do 120/87, EU:C:1988:457, točki 23 in 24), v skladu s katero se taka pomoč po svoji pravni naravi bistveno razlikuje od odškodnine, ki bi jo nacionalni organi morebiti morali plačati posameznikom kot nadomestilo za škodo, ki so jo tem posameznikom povzročili, ni predmet te pritožbe in zato zanj Sodišče v okviru te pritožbe ni pristojno.

- 132 Poleg tega pristojnost, ki jo ima Komisija na podlagi člena 108 PDEU, nikakor ne more biti odvisna od izida preučitve vprašanja, ali zadevna odškodnina lahko pomeni „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU, saj je namen preventivnega nadzora, ki ga izvaja Komisija na podlagi člena 108 PDEU – kot je razvidno iz točk 109 in 120 te sodbe – zlasti to, da se ugotovi, ali je tako.
- 133 Na tretjem mestu, trditev, da je namen odškodnine, dodeljene z arbitražno odločbo, kot je Splošno sodišče navedlo v točkah 89 in 90 izpodbijane sodbe, deloma povrniti škodo, ki naj bi arbitražnim tožnikom nastala v obdobju pred pristopom Romunije k Uniji, je treba prav tako zavriniti kot neupoštevno.
- 134 Takšna okoliščina namreč v nasprotju s tem, kar je Splošno sodišče ugotovilo v točki 91 navedene sodbe, ne more ovreči pristojnosti Komisije za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU, saj je bila, kot je razvidno iz točk od 124 do 127 te sodbe, pravica do te odškodnine dejansko podeljena po tem pristopu s sprejetjem arbitražne odločbe.
- 135 V zvezi s tem ni upošteveno, da Komisija na podlagi te določbe ne bi bila pristojna za nadzor nad zadevno shemo davčnih spodbud pred pristopom Romunije k Uniji, če je ta država ne bi preklicala. V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da Komisija s spornim sklepom glede na pravila Pogodbe DEU s področja državnih pomoči ni preučila te sheme davčnih spodbud, ki poleg tega – saj je bila preklicana pred tem pristopom – ni več veljala, kot navajajo tudi družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi, temveč plačilo odškodnine zaradi izvršitve arbitražne odločbe, izdane po navedenem pristopu.
- 136 Iz tega sledi, da je bilo v izpodbijani sodbi napačno uporabljeno pravo pri določitvi, prvič, datuma dodelitve državne pomoči, na katero se nanaša sporni sklep, in drugič, pristojnosti Komisije za sprejetje tega sklepa na podlagi člena 108 PDEU.
- 137 Poleg tega je Splošno sodišče napačno uporabilo pravo tudi s tem, da je v točki 87 izpodbijane sodbe presodilo, da sodba z dne 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), v obravnavani zadevi ni upoštevena.
- 138 Treba je spomniti, da je Sodišče v navedeni sodbi razsodilo, da je treba člena 267 in 344 PDEU razlagati tako, da nasprotujeta določbi iz mednarodnega sporazuma, sklenjenega med državama članicama, v skladu s katero lahko vlagatelj iz ene od teh držav članic v primeru spora v zvezi z naložbami v drugi državi članici proti tej državi članici začne postopek pred arbitražnim sodiščem, katerega pristojnost se je ta država članica zavezala sprejeti (sodba z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točka 60).
- 139 S sklenitvijo takega sporazuma namreč države članice podpisnice tega sporazuma privolijo v to, da so iz pristojnosti njihovih sodišč in s tem iz sistema pravnih sredstev, katerega uvedbo jim na področjih, ki jih ureja pravo Unije, nalaga člen 19(1), drugi pododstavek, PEU, izključeni spori, ki se lahko nanašajo na uporabo ali razlago tega prava. Tak sporazum lahko torej pripelje do položaja, v katerem se pri obravnavi teh sporov ne zagotovi polna učinkovitost navedenega prava (sodba z dne 26. oktobra 2021, PL Holdings, C-109/20, EU:C:2021:875, točka 45 in navedena sodna praksa).
- 140 V obravnavani zadevi se pravo Unije, med drugim člena 107 in 108 PDEU, uporablja za Romunijo od dne pristopa te države članice k Uniji. Kot je razvidno iz elementov spisa, navedenih v točki 27 te sodbe, ni sporno, da se odškodnina, ki so jo zahtevali arbitražni tožniki, ni nanašala izključno na

škodo, ki naj bi nastala pred tem dnem pristopa, zato ni mogoče šteti, da je spor, predložen arbitražnemu sodišču, v celoti omejen na obdobje, v katerem Romunije, ker še ni pristopila k Uniji, še niso zavezovala pravila in načela, navedena v točkah 138 in 139 te sodbe.

- 141 Ni pa sporno, da arbitražno sodišče, ki mu je bil predložen ta spor, ni del sodnega sistema Unije, ki ga morajo države članice vzpostaviti v skladu s členom 19(1), drugi pododstavek, PEU na področjih, ki jih ureja pravo Unije, in ki je od pristopa Romunije k Uniji nadomestil mehanizem za reševanje sporov, ki se lahko nanašajo na razlago ali uporabo prava Unije.
- 142 Po eni strani namreč to arbitražno sodišče ni „sodišče države članice“ v smislu člena 267 PDEU, po drugi strani pa arbitražna odločba, ki jo je izdalo zadnjenavedeno sodišče, v skladu s členoma 53 in 54 Konvencije ICSID ni predmet nobenega nadzora sodišča države članice glede njene skladnosti s pravom Unije.
- 143 V nasprotju s tem, kar so na obravnavi navedle družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi, te presoje ne more ovreči dejstvo, da je Romunija soglašala s tem, da se spor zoper njo lahko predloži arbitraži iz DSN.
- 144 Tako soglasje namreč v nasprotju s tistim, ki bi bilo dano v okviru postopka trgovinske arbitraže, ne izvira iz posebnega sporazuma, ki bi odražal avtonomijo volje zadevnih strank, ampak izhaja iz pogodbe, sklenjene med državama, s katero sta se ti na splošno in vnaprej dogovorili, da iz pristojnosti njihovih sodišč izključita spore, ki se lahko nanašajo na razlago ali uporabo prava Unije v korist arbitraže (glej v tem smislu sodbi z dne 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, točki 55 in 56, in z dne 2. septembra 2021, Republika Moldavija, C-741/19, EU:C:2021:655, točki 59 in 60).
- 145 Ker je v teh okoliščinah od pristopa Romunije k Uniji sistem pravnih sredstev, določen s Pogodbama EU in DEU, nadomestil ta arbitražni postopek, je odtlej soglasje te države v zvezi s tem brezpredmetno.
- 146 Glede na vse zgornje preudarke je treba prvi del prvega pritožbenega razloga ter prvi in drugi del drugega pritožbenega razloga sprejeti, ne da bi bilo treba odločiti o drugih trditvah, navedenih v tem okviru, niti o drugem delu prvega pritožbenega razloga.
- 147 Ker je Splošno sodišče z izpodbijano sodbo sporni sklep razglasilo za ničen, kot je razvidno iz točk od 36 do 38 te sodbe, v bistvu zgolj zato, ker Komisija ni bila pristojna za sprejetje tega sklepa na podlagi člena 108 PDEU, saj se pravo Unije *ratione temporis* ni uporabljalo za odškodnino, dodeljeno z arbitražno odločbo, napačna uporaba prava, navedena v točkah 126,127 in 136 te sodbe, do katere je prišlo pri tem razlogovanju, sama po sebi upravičuje razveljavitev izpodbijane sodbe v celoti.
- 148 V teh okoliščinah je treba izpodbijano sodbo razveljaviti, ne da bi bilo treba preučiti tretji pritožbeni razlog glavne pritožbe ali nasprotno pritožbo, s katero Kraljevina Španija zatrjuje, prvič, kršitev člena 19 PEU in členov 267 in 344 PDEU ter, drugič, nedopustnost tožbe na prvi stopnji, ker je ta nasprotna pritožba postala brezpredmetna (glej po analogiji sodbo z dne 22. aprila 2008, Komisija/Salgitter, C-408/04 P, EU:C:2008:236, točka 17).

Tožba pred Splošnim sodiščem

- 149 V skladu s členom 61, prvi odstavek, drugi stavek, Statuta Sodišča Evropske unije lahko to v primeru razveljavitve odločitve Splošnega sodišča samo dokončno odloči o zadevi, če stanje postopka to dovoljuje.
- 150 Tako je v obravnavani zadevi v zvezi s prvim delom prvega tožbenega razloga v zadevi T-704/15, ki se nanaša na nepristojnost Komisije za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU, ter v zvezi s prvim delom drugega tožbenega razloga v zadevah T-624/15 in T-694/15, ki se nanaša na neobstoj prednosti v smislu člena 107(1) PDEU v obliki plačila odškodnine, v delu, v katerem se ta del deloma nanaša na izpodbijanje te pristojnosti, ker je bila zatrjevana prednost dodeljena Romuniji pred pristopom Unije.
- 151 Komisija je namreč iz razlogov, navedenih v točkah od 123 do 127 te sodbe, pristojna za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU, ker je bila pravica do državne pomoči, na katero se nanaša ta sklep, pridobljena z arbitražno odločbo po pristopu Romunije k Uniji.
- 152 V zvezi s tem ni upoštevno, da člen 1 spornega sklepa, kot so poudarili družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi, kot „državno pomoč“ v smislu člena 107(1) PDEU ne opredeljuje pravice do odškodnine, ki izhaja iz izdaje arbitražne odločbe, kot bi lahko izhajalo iz točk 137 in 144 obrazložitve tega sklepa, temveč plačilo te odškodnine. Ti razlogi namreč ne vplivajo na datum izdaje te arbitražne odločbe in se z njimi zato ne more ovreči pristojnost Komisije za sprejetje navedenega sklepa na podlagi člena 108 PDEU.
- 153 Zato je treba zavrniti prvi del prvega tožbenega razloga v zadevi T-704/15 in prvi del drugega tožbenega razloga v zadevah T-624/15 in T-694/15 v delu, v katerem se z njima izpodbija pristojnost Komisije za sprejetje spornega sklepa na podlagi člena 108 PDEU.
- 154 Splošno sodišče pa ni preučilo drugih trditev, delov in tožbenih razlogov, ki so jih družba European Food in drugi ter V. Micula in drugi navedli v utemeljitev svojih tožb in ki se nanašajo na utemeljenost spornega sklepa, zlasti na vprašanje, ali ukrep, na katerega se nanaša sporni sklep, z materialnega vidika izpolnjuje pogoje iz člena 107(1) PDEU. Pri preučitvi tega dela tožbe pa je treba opraviti kompleksno presojo dejanskega stanja, za katero Sodišče nima na voljo vseh potrebnih dejanskih elementov (glej po analogiji sodbo z dne 16. septembra 2021, Komisija/Belgija in Magnetrol International, C-337/19 P, EU:C:2021:741, točka 170).
- 155 Zato Sodišče meni, da stanje postopka v zvezi s temi drugimi trditvami, deli in tožbenimi razlogi ne dovoljuje odločitve o sporu in da je zato treba zadevo vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču, da to o njih odloči.

Stroški

- 156 Ker je treba zadevo vrniti v razsojanje Splošnemu sodišču, se odločitev o stroških tega pritožbenega postopka pridrži.

Iz teh razlogov je Sodišče (veliki senat) razsodilo:

- 1. Sodba Splošnega sodišča Evropske unije z dne 18. junija 2019, European Food in drugi/Komisija (T-624/15, T-694/15 in T-704/15, EU:T:2019:423), se razveljavi.**

- 2. Postopek z nasprotno pritožbo se ustavi.**
- 3. Zadeva se vrne v razsojanje Splošnemu sodišču Evropske unije, da to odloči o tistih tožbenih razlogih, ki so mu bili predloženi, in o tistih trditvah, ki so bile navedene pred njim, o katerih Sodišče Evropske unije ni odločilo.**
- 4. Odločitev o stroških se pridrži.**

Podpisi